

Дарийчук С.В.

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

АСПЕКТЫ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ НА СТРАНИЦАХ ГАЗЕТЫ «БОРБА» (БУКОВИНА, 1914-1918 ГОДА)

Аннотация

Автор статьи рассматривает популярность здорового образа жизни среди читателей буковинской газеты «Борба», печатного органа украинской социал-демократической партии. Замечено, что основными аспектами этой проблемы, которые анализировались на ее страницах, стали здравоохранение украинских рабочих, защита детей и молодежи, помощь бедным и безработным, заинтересованность во внедрении тогдашних новых технологий для обеспечения здоровых условий для работы и активного отдыха. Проанализированы положения программы деятельности украинской социал-демократической партии Галиции и Буковины, сделан вывод о приоритетности направления «здоровой школы».

Ключевые слова: «Борба», Буковина, газета, здоровье, защита, игры, условия.

Dariuschuk S.V.

Chernivtsi National University the name of Yuri Fedkovich

ASPECTS OF HEALTHY LIFE ON THE PAGES OF THE «BORBA» (BUKOVYNA, 1914-1918)

Summary

The author considers the popularity of a healthy lifestyle among readers of the Bukovinian newspaper «Borba», a printed body of the Ukrainian Social-Democratic Party. It was noted that the main aspects of this problem, which were analysed on its pages, were healthcare of Ukrainian workers, protection of children and youth, assistance to the poor and the unemployed, interest in the introduction of new technologies of that time for ensuring healthy working conditions and active rest. Provisions of the program of activity of the Ukrainian Social-Democratic Party of Galicia and Bukovina are analysed, the conclusion about the priority of the direction of «healthy school» is made.

Keywords: «Borba», Bukovina, newspaper, health, defense, games, conditions.

УДК 378.015.31:172

ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Кожокар М.В.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Громадянське суспільство є певною системою самостійних і незалежних від держави суспільних інститутів, які забезпечують умови та можливості для самореалізації громадян, захисту їхніх інтересів та прав, впливу на владу та контролю за її діяльністю. Такими інститутами є громадські організації, особливо молодіжні. Належний рівень організації молодіжного руху є пріоритетною умовою утвердження демократичного устрою. Світова практика та вітчизняний досвід свідчать, що в житті країни, особливо в переломні моменти її історії, провідну роль відіграє молода генерація.

Ключові слова: товариства, виховна діяльність, університет, Буковина.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний навчальний процес, наукова робота, професіоналізація й гуманітаризація освіти складають основу студентоцентрованого навчання студента сучасного закладу вищої освіти. Саме у цьому контексті здійснюється процес гуманітаризації освіти в університеті, основне завдання якої полягає у подоланні одновимірності молодого фахівця, зумовленої професійною підготовкою й сприянні формування у нього основ гуманного світогля-

ду. Тому гостро назріла необхідність переходу від пасивної, виконавської життєвої настанови, яка нещодавно домінувала в масовій свідомості, до активної, самостійної позиції. Молоді як соціальній групі, найбільш схильній до інновацій і найменше скутої стереотипами минулого, здійснити подібний перехід значно легше, ніж старшому поколінню. Для цього лише потрібно допомогти їй своєчасно й правильно визначитися з особистими і суспільними орієнтирами, формувати активну за формою й моральну за змістом життєву позицію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тому на часі є потреба переосмислення сутності й сенсу виховної роботи з студентською молоддю, модернізації освітнього процесу відповідно до сучасних викликів, розробки й апробації системного, ретельно вивіреного, науково обґрунтованого і довготермінового плану дій, результати якого стануть відчутні в близькій перспективі. Особливу роль у питаннях виховання сучасного студентства дослідники об'єктивно відводять громадським організаціям (Е. Головаха, Т. Гребенник, В. Кулик Л. Ніколенко, А. Панчук, С. Чернета, В. Філіпчук, Т. Ціпан, І. Ящук тощо).

Окремі аспекти виховного й освітнього потенціалу студентських об'єднань краю фрагментарно висвітлено в контексті історико-педагогічних розвідок (Н. Гнесь, І. Дутчак, Т. Завгородня, В. Звоздецька, Л. Кобилянська, В. Мужичок, С. Осачук, Л. Платаш, І. Стражнікова, Б. Ступарик, Л. Тимчук, Ю. Тумак, Т. Шоліна, О. Цибанюк та ін.)

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність істотних досліджень у сфері функціонування студентських товариств Буковини їх діяльність в різних аспектах громадського життя краю приділяється недостатньо уваги. З огляду на це актуальним залишається завдання залучення студентів до громадсько-виховної, спортивно-оздоровчої та науково-дослідної роботи, стали важливим засобом підвищення якості підготовки й виховання спеціалістів, духовного та морально-етичного зростання молодого покоління.

Мета статті – виявити творчий потенціал історичного досвіду виховання молоді в студентських товариствах Чернівецького університету Буковини для врахування його в роботі сучасних студентських організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діяльність університету у сфері гуманітаризації освіти здійснюється відповідно до Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року й Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 рр., які визначають провідні вищі навчальні заклади сучасними центрами гуманітарного спрямування [6]. Відповідно, в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича сформовано низку напрямів діяльності у системі гуманітарно-виховної політики, а саме: національно-патріотичний; культури, мистецтва і дозвілля; спортивно-оздоровчий; соціально-психологічної роботи та превентивного виховання; діяльності студентського парламенту і студентського профкому; туристичної діяльності та співпраці у рамках ЮНЕСКО; інформаційної діяльності і зв'язків із засобами масової інформації.

Звіт проректора з науково-педагогічної роботи з питань навчально-виховного процесу Т.В. Марусик за 2016-2017 н. р. визначає національно-патріотичний напрям одним із основних векторів діяльності університету у сфері гуманітаризації освіти [1; 2]. Низка відповідних заходів: «Низький уклін тобі, Університете!», Федьковичеві і Шевченківські читання, круглий стіл з нагоди 145-річчя від дня народження Лесі Українки, відзначення 25 річниці студентської революції на граніті, День героїв Небесної сотні, заупокійна панахида за жертвами Чернівецької катастро-

фи 1986 р., акція «Запалимо свічку», присвячена пам'яті жертв голодомору і політичних репресій 1932-1933 рр. підтверджує систематичну і різноманітну роботу у даному питанні.

Проведення традиційного «Дня вишиванки» збіглося із днем депортації кримськотатарського народу, саме тому загальноуніверситетські святкові урочистості було переформатовано у заходи на факультетах та інститутах.

Участь студентів у акціях, ініційованих громадськими організаціями краю щодо підтримки буковинських військовослужбовців, які перебувають у зоні АТО, полягає у зборі благодійних внесків та участі в історичній військово-патріотичній грі «Квест Козацька Покрова», присвяченій Дню українського козацтва та Дню захисника України (22.10.2016 р.). Кількість учасників патріотичного квесту становила 36(!) студентів усіх закладів вищої освіти Буковини.

Звичайно, вищезазначений діяльнісний напрям корелюється із вектором культури, мистецтва й дозвілля. Кількість учасників саме таких заходів зростає з кожним роком – у конкурсах «Студент-студентка року», «Університет має талант», народної та естрадної пісні «Живиця», «Брейн-ринзі» у 2017 році прийняло участь вдвічі більше студентів, порівняно із 2010 рр. Популярності серед дівчат набули конкурси «Міс Чернівці» та «Міс Західна Україна», студентська збірна КВК здобула срібло у «Битві ВНЗ» у м. Хмельницькому.

Унікальний захід, організований доцентом кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи І. Бойчук – зустріч із видатним чернівецьким, професором музики американського університету Г. Скупинським – викликав зацікавленість лише у студентів кафедри музики. Майстер-клас та мистецькі спогади автора відвідало близько 20-ти студентів, більшість яких беруть активну участь у студентському народному хорі «Резонанс» та жіночому хорі «Аміна».

Серед рідкісних мистецьких дійств, організованих протягом 2015-2016 та 2016-2017 рр., – авторська програма кобзаря-лірника О. Триуса, персональна виставка Народного художника України М. Отковича «Нація, історія, культура», презентація книги відомої буковинської писанкарки Н. Суруджій «Писанки наших бабусь», творча зустріч лідера гурту «Антитіла», яка викликала неабиякий інтерес серед студентів. Велику кількість учасників можна пояснити рекламою подій з представниками студентського профкому і парламенту в гуртожитках.

В активізації спортивно-масової роботи університету відіграло зміцнення матеріальної бази: відкрито новий сучасний спортивний майданчик із штучним покриттям, функціонують тенісний корт, шаховий і більярдний клуб, діє спортивний клуб «Університет». Але з 19 тис. студентів 1-6 курсів у змаганнях з десяти видів спорту 68 Спартакіади Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича брало участь близько 1800 спортсменів, що складає близько 10%. І ця цифра є такою за рахунок участі чотирьох численних збірних команд факультету фізичної культури та здоров'я людини.

Звичайно, не можна недооцінювати друге місце у чемпіонаті України з футболу серед ВНЗ

III-IV рівня акредитації футбольної команди «Університет», третє місце команди орієнтувальників на Чемпіонаті України серед студентів; участь чотирьох студентів університету в складі команди-переможниці на Чемпіонаті Європи з панкратіону. Проте участь лише десятої частини студентів у традиційному найпотужнішому спортивно-масовому заході рідного університету за цілий навчальний рік у порівнянні із дискотекою на День студентства, яку відвідали більше 400 осіб, є кричущим фактом.

Значну увагу приділено діяльності органів студентського самоврядування: студентським парламенту і профкому. Діяльність органів студентського самоврядування базована на принципах добровільності, колегіальності, відкритості; виборності та звітності; рівності права студентів на участь у самоврядуванні; незалежності від впливу політичних партій тощо.

Проте підтримуємо думку соціологів, педагогів, психологів про те, що пріоритетною функцією сучасного студентського руху є лише розв'язання соціально-економічних проблем студентства, захист їхніх прав та інтересів [5].

Підтвердженням цього називаємо витяг із рекламного проспекту профспілкової організації студентів Чернівецького університету імені Юрія Федьковича на його офіційному сайті: «Роблячи вибір на користь профспілкового членства, кожен першокурсник задається таким: для чого мені бути членом профспілки і що це мені дасть? За чимало років плідної роботи ми сформували 10 основних переваг членства у нашому осередку». Цей перелік можна умовно поділити на 2 групи положень, перша з яких, найпотужніша – економічні переваги – користь, «зиск» від членства (можливість отримання матеріальної допомоги, бути премійованим у випадку активної громадської позиції(!), дешевого літнього відпочинку, економія власних коштів за допомогою «Профспілкової ID картки студента ЧНУ») тощо. А друга група презентує можливість пошуку роботи через «центр кар'єри» та «цікаве і незабутнє студентське життя» [1; 2; 7].

Типовими рисами сучасного студента вважаються самостійність та прагматичність у діях, бажання вчитися, здобувати вищу освіту задля певного соціального статусу, саморозвитку та самореалізації. Але його особливістю визнано зниження культурних запитів, нехтування ціннісними орієнтаціями, кризи життєвих ідеалів, втрату духовних орієнтирів. Ще однією знаковою рисою названо досить низький рівень соціальної активності, й, навіть втрату свідомої громадянської позиції [5; 6].

Отже, нове приміщення студентського парламенту, виділене адміністрацією ЗВО, суттєва фінансова допомога в організації I Всеукраїнської конференції представників органів студентського самоврядування «Ukrainian Hogwarts»; функціонування студентського медіацентру: газети «Ньюформат», студентського радіо «Студвейв», інформаційного відеожурналу «Профлайн» дозволяють охарактеризувати умови, створені в університеті для ефективної громадської діяльності більш, ніж «гарні».

Отже, не зважаючи на різноманітну і систематичну виховну діяльність, яка традиційно органі-

зована Радою з гуманітарної освіти і виховання, відділом з виховної роботи та гуманітарної освіти, деканами факультетів і директорами інститутів, кураторами і викладачами, спостерігається недостатній рівень участі на добровільних засадах студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Причинами такого становища називаємо несформовану культуру громадської активності, прагнення студентів вирішувати лише особисті соціально-економічні проблеми, адресна зацікавленість у заходах лише спортивно-розважального характеру та необізнаність в історичних традиціях громадського руху студентів власного університету.

Упродовж досліджуваного періоду на Буковині накопичено значний досвід організації студентських товариств, вивірено часом низку організаційно-педагогічних засад виховної діяльності, спектр яких постійно розширювався. Чинниками змін ставали різні державно-політичні режими, регіональні особливості, вимоги суспільства до громадського руху взагалі тощо. Його зміст та ідеї заслуговують на узагальнення й творче використання в сучасній практиці виховання студентської молоді в умовах вищого навчального закладу.

Інтегрування ефективних історичних ідей організації виховного процесу в студентських спілках краю до функціонування органів студентського самоврядування ЗВО під час круглих столів, прес-конференцій, програм студентського радіо і статей для студентської газети, оформлення стендів тощо розглядається нами як можливість стимулювання процесу формування саме добровільних засад активної участі в громадському студентському русі, власної соціальної позиції щодо подій, що відбуваються в світі, країні, регіоні, рідному університеті. З метою ознайомлення студентів з історією Чернівецького університету, із особливостями діяльності студентських формацій, у редакцію газети «Newформат» представлена низка тематичних статей, підготовлених та розміщених на інформаційних стендах ілюстрований матеріал – «Корпорація студентів «Запороже» – школа виховання молодого покоління українських патріотів». Проведено два відкриті ефіри на студентському радіо «StudWave» на загальну тему: «Сторінки історії рідної alma mater», у яких представлено інформацію про результати діяльності буковинських студентських буршеншафтів [3; 4].

Практичні рекомендації щодо розвитку громадського студентського руху в системі освіти України, зокрема організації виховної діяльності в його мережі, охопили такі взаємопов'язані платформи: розвиток і вдосконалення змісту, методів, форм, засобів організації виховної діяльності студентських організацій у навчальних закладах України різного типу; підвищення ефективності керівництва й управління нею. Вищезазначене дає підстави вважати за доцільне: запровадження свідомої персональної відмови молоді від організації заходів розважального характеру в період ведення на території країни бойових дій, днів жалоби тощо. Прикладом такої громадської позиції було солідарне вето українського академічного товариства «Союз» на будь-які свята та розваги протягом сербсько-турецької війни (1876 р.); збереження та розвиток традиції активної учас-

ті в діяльності студентського громадського руху представників професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, при чому не з контролюючою функцією, а на засадах повноцінної співпраці; заохочення студентів-представників різних національностей до популяризації власних культурних традицій, об'єднання з цією метою у спілки та товариства, до співпраці етнічних громадських об'єднань краю; використання традиції наступності та нерозривності зв'язків дійсних та колишніх студентів-членів громадських організацій, що підтримувалась у товариствах університету досліджуваного періоду, зокрема етнічних корпорацій, збереження зв'язків між дійсними та почесними членами, заохочення їх до участі в заходах університетського, регіонального та державного масштабу.

Висновки дослідження і перспективи. Зроблено висновок про те, що не зважаючи на різно-

манітну і систематичну виховну діяльність, яка традиційно здійснюється у ЗВО, спостерігається недостатній рівень участі на добровільних засадах в таких заходах сучасної студентської молоді, визначено причини-несформована культура громадської активності, прагнення вирішувати власні соціально-економічні проблеми, адресна зацікавленість у спортивно-розважальних заходах, низький рівень комунікації із студентами.

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що результати дослідження мають реальне практичне значення та перспективи використання в підготовці наукових досліджень, навчальної літератури з історії педагогіки, туризму і краєзнавства, історії фізичної культури і спорту, з теорії і практики навчання й виховання, із соціальної педагогіки, політології, а також у викладанні відповідних навчальних дисциплін у педагогічних та фізкультурних ВНЗ.

Список літератури:

1. Звіт про діяльність університету у гуманітарній сфері у 2015-2016 рр. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B7Bpv7uaLcJwZWR6NEVXa1lKNXM/view>.
2. Звіт про діяльність університету у гуманітарній сфері у 2016-2017 рр. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B1ffAraX3KANQ2oyRHZUdHJnRjQ/view>.
3. Кожокар М. В. Аспекти трансформації напрямів діяльності молодіжних товариств у нові студентські організації (Буковина, міжвоєнний період). Молодий вчений. Херсон, 2017. С. 163-166.
4. Кожокар М. В. Специфіка формування особистості в етнічних студентських товариствах Буковини Австро-Угорського та Румунського періодів. Педагогічні науки: теорія. Історія, інноваційні технології. Суми, 2017. № 5 (69). С. 105-121.
5. Кулик В. Сучасний організований молодіжний рух в Україні як об'єкт наукового дослідження. Humanitarians on XXI. URL: [http://varianty.org.ua/Humanitarians onXXI/Kulyk.htm](http://varianty.org.ua/Humanitarians%20onXXI/Kulyk.htm).
6. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 рр. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250360515>.
7. HnesNataliya. Trends and perspectives in physical culture and sports: The VI-th Edition international scientific conference. Suceava: University «Ștefancel Mare». P. 270-276.

Кожокар М.В.

Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича

ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ ВУЗЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Аннотация

Гражданское общество представляет собой определенную систему самостоятельных и независимых от государства общественных институтов, обеспечивающих условия и возможности для самореализации граждан, защиты их интересов и прав, влияния на власть и контроля за ее деятельностью. Такими институтами являются общественные организации, особенно молодежные. Надлежащий уровень организации молодежного движения является приоритетным условием утверждения демократического устройства. Мировая практика и опыт свидетельствуют, что в жизни страны, особенно в переломные моменты ее истории, ведущую роль играет молодая генерация.

Ключевые слова: общества, воспитательная деятельность, университет, Буковина.

Kozhokar M.V.

Chernivtsi Yuriy Fedkovych National University

EDUCATIONAL ACTIVITY IN THE HIGHER EDUCATION IN THE MODERN EDUCATION: PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

Summary

Civil society is a system of independent and independent state institutions that provide conditions and opportunities for self-realization of citizens, protection of their interests and rights, influence on power and control over its activities. Such institutions are public organizations, especially youth. An adequate level of organization of the youth movement is a prerequisite for the establishment of a democratic system. World practice and domestic experience show that the young generation plays a leading role in the life of the country, especially in the critical moments of its history.

Keywords: societies, educational activity, university, Bukovina.